Διακήρυξη για την επανίδρυση του σχολείου (ΛΟΡΑΝ ΛΑΦΟΡΓΚ, ΜΑΡΚ ΛΕ ΜΠΡΙ, ΖΑΝ-ΠΙΕΡ ΝΤΕΜΑΓΙ, ΜΙΣΕΛ ΝΤΕΛΟΡ ΚΑΙ ΦΡΕΝΤΕΡΙΚ ΠΟΠΟ*)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 22 Ιουνίου, 2007

Ερώτημα "Αλλης Οψεως": Μήπως θα έπρεπε η παρακάτω διακήρυξη να αφορά και το Ελληνικό Σχολείο;

Διακήρυξη για την επανίδρυση του σχολείου

Εμείς, που υπογράφουμε αυτήν τη διακήρυξη, καλούμε τον επόμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας να προχωρήσει στην επανίδρυση του σχολείου, και μάλιστα του Δημοτικού.
Πρόκειται για εθνική υπόθεση, που ξεπερνά τις κομματικές διαχωριστικές γραμμές. Εδώ και πολλά χρόνια, το σχολείο ασθενεί. Αυτή είναι μια διαπίστωση που κάνουν οι Γάλλοι καθημερινά. Τα παιδιά που αποφοιτούν από το Δημοτικό κατέχουν όλο και λιγότερο τη γαλλική γλώσσα. Πολλοί μαθητές της έκτης τάξης δεν ξέρουν ούτε να διαβάζουν. Οι ικανότητες της γραπτής τους έκφρασης υποβαθμίζονται. Όλες οι βασικές γλωσσικές γνώσεις, η ορθογραφία, το λεξιλόγιο, οι κλίσεις, η γραμματική και το συντακτικό, έχουν πληγεί.
Η κατάσταση είναι παρόμοια στα μαθηματικά: Οι απόφοιτοι του Δημοτικού δεν κατέχουν πλέον τις τέσσερις πράξεις, τη μέθοδο των τριών, τη διαίρεση, τους υπολογισμούς σε τρέχουσες μονάδες μέτρησης και τα βασικά στοιχεία της γεωμετρίας. Η μαθηματική σκέψη είναι σχεδόν υπό εξαφάνιση, έως το τέλος του-λάχιστον του Γυμνασίου.
Η ιστορία, η γεωγραφία και οι εγκυκλοπαιδικές γνώσεις δεν έχουν μείνει στο απυρόβλητο: Βασικές χρονολογίες της ιστορίας της χώρας μας και βασικά γεωγραφικά της στοιχεία παραμένουν άγνωστα στους μαθητές.
Γνωρίζουμε καλά τις αιτίες αυτής της υποβάθμισης:

1. Εδώ και τριάντα χρόνια, τα προγράμματα του Δημοτικού φτωχαίνουν διαρκώς σε περιεχόμενο, ενώ ταυτόχρονα θέτουν μεγαλεπήβολους δευτερεύοντες στόχους.
Ένα πλήθος σκόρπιων μαθημάτων, η μυθοποίηση των «νέων τεχνολογιών» και ο πολλαπλασιασμός δράσεων προσχολικού τύπου (που καταλαμβάνουν πολύτιμο

σχολικό χρόνο) υπονομεύουν τη συστηματική μάθηση βασικών γνώσεων, όπως τα γαλλικά και η αριθμητική, που παραμένουν αναντικατάστατα θεμέλια κάθε ουσιώδους μόρφωσης (έτσι, στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, περάσαμε, μέσα σε 30 χρόνια, από τις 15 στις 9 ώρες διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος την εβδομάδα).

2. Επιβάλαμε, ενάντια στην εμπειρία των ίδιων των δασκάλων, «νέες» παιδαγωγικές μεθόδους, που βασίζονταν στην ανάγκη «να οικοδομεί ο ίδιος ο μαθητής τη γνώση», μεθόδους που καθιστούσαν αδύνατη κάθε ρητή, δομημένη και κλιμακούμενη διδασκαλία.

3. Χαμηλώσαμε δραματικά το επίπεδο των προσδοκιών μας από τα παιδιά. Αντί, έτσι, να αποφασίζουμε το αν ένας μαθητής θα περάσει στην επόμενη τάξη με βάση το καλώς εννοούμενο συμφέρον του και τις ικανότητές του να ακολουθήσει τον ρυθμό της τάξης του, εφαρμόσαμε μια «χαλαρή» πολιτική, όπου «όλοι περνάνε».

***

Οι επιπτώσεις της κατάστασης αυτής είναι μακροπρόθεσμα πολύ σοβαρές:

- Το έλλειμμα σε βασικές γνώσεις υποθηκεύει σε μεγάλο βαθμό την ικανότητα σκέψης και λήψης αποφάσεων. Προσοχή: Η ικανότητα πνευματικής προσήλωσης και η μνήμη έχουν αδυνατίσει λόγω ελλιπούς εξάσκησής τους!

- Καθώς οι βασικές γνώσεις δεν είναι πλέον κατακτημένες, η εργασία των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δυσχεραίνεται αφόρητα, για να μην πούμε πως γίνεται αδύνατη. Αυτή η υποβάθμιση έχει καταλάβει πλέον και τα πανεπιστήμια, ενώ οι προπαρασκευαστικές τάξεις των «μεγάλων σχολών» έχουν επίσης πανικοβληθεί από την πτώση του επιπέδου γνώσεων και πνευματικής ωριμότητας των μαθητών τους.

***

Για να ξεπεράσουμε αυτήν την κρίση, χρειάζεται να επαναβεβαιώσουμε πως πρωταρχικός στόχος του σχολείου είναι η διδασκαλία, η μετάδοση γνώσεων και η εκμάθηση του σκέπτεσθαι. Αυτό, πρακτικά, σημαίνει:

Νέα προγράμματα διδασκαλίας

Τη δημιουργία νέων, σύντομων και κατανοητών από όλους προγραμμάτων διδασκαλίας στο Δημοτικό, που θα καθορίζουν τις γνώσεις που θα πρέπει να κατακτήσουν όλοι οι μαθητές, με σταδιακή και μεθοδικά κλιμακούμενη διδασκαλία.
Στη γλώσσα, τα μαθηματικά, την ιστορία, τη γεωγραφία και τις εγκυκλοπαιδικές γνώσεις, οι φιλοδοξίες του προγράμματος αυτού και οι ώρες διδασκαλίας που θα τους διατίθενται δεν είναι δυνατόν να είναι κατώτερες απ' ό,τι προσδοκούσαν οι ιδρυτές του δημοσίου σχολείου, τον 19ο αιώνα!
Αυτό το πρόγραμμα θα πρέπει να περιλαμβάνει οπωσδήποτε:

- Στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού: τη διδασκαλία της αλφαβήτου -από την αρχή κιόλας της διδασκαλίας της ανάγνωσης-, την κλιμακούμενη και ταυτόχρονη διδασκαλία και των τεσσάρων πράξεων της αριθμητικής.

- Για το τέλος της Ε' Δημοτικού, τη συστηματική, άμεση και μεθοδική διδασκαλία της γλώσσας, της αριθμητικής και της γεωμετρίας: της γραμματικής, του απλού συντακτικού, των κλίσεων ονομάτων και ρημάτων, των υπολογισμών με ακεραίους, κλάσματα και δεκαδικούς. Χρειάζεται να διδάσκονται οι βασικές χρονολογίες της γαλλικής ιστορίας (και εκείνες της Ευρώπης), τα στοιχεία της γεωγραφίας της χώρας και βασικά στοιχεία των επιστημών.

Παιδαγωγική ελευθερία

Απόδοση στους δασκάλους της παιδαγωγικής τους ελευθερίας, στο πλαίσιο πλούσιων, δομημένων και συνεκτικών νέων προγραμμάτων διδασκαλίας και στον βαθμό που η ελευθερία αυτή ασκείται για την αποτελεσματική μετάδοση γνώσεων στους μαθητές.
Δάσκαλοι και καθηγητές οφείλουν να μπορούν να διδάσκουν σύμφωνα με τις πεποιθήσεις τους, τις ιδιαιτερότητες της τάξης τους και την εμπειρία τους. Οι επιθεωρήσεις καλό είναι να ασχολούνται μόνο με τα αποτελέσματα της διδασκαλίας αυτής.
Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών χρειάζεται να αναθεωρηθεί εκ βάθρων: θα πρέπει να περιλαμβάνει, από τη μία, την εις βάθος διδασκαλία των επιστημών -καθώς το πρώτο πράγμα που οφείλει να κάνει ένας εκπαιδευτικός είναι να κατέχει εις βάθος την επιστήμη που διδάσκει- και από την άλλη, την παιδαγωγική τους κατάρτιση, που κυρίως επιτελείται πρακτικά, εντός των σχολείων, υπό την καθοδήγηση έμπειρων εκπαιδευτικών.

Αποκατάσταση των προσδοκιών

Οι προσδοκίες μας από τα παιδιά χρειάζεται να αναβαθμιστούν και να ακολουθούν το κριτήριο του ότι το κάθε παιδί προάγεται στην επόμενη τάξη μόνο εφόσον είναι σε θέση να παρακολουθεί εκεί τα μαθήματα με ευδόκιμο τρόπο (πράγμα που μόνο οι δάσκαλοι μπορούν να αποφασίζουν, χωρίς να τους ασκούνται πιέσεις οποιουδήποτε τύπου). Είναι ιδιαίτερα σημαντική η οργάνωση ενισχυτικών μαθημάτων:

- Η φοίτηση στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού οφείλει να επαναλαμβάνεται αν το παιδί δεν μπορεί να διαβάζει στο τέλος του έτους.

- Χρειάζεται να οργανωθεί ένας μηχανισμός παρακολούθησης των γνώσεων στο τέλος του Δημοτικού, τουλάχιστο σε ό,τι αφορά στην ορθογραφία, την έκθεση και την επίλυση αριθμητικών προβλημάτων.

***

Όλοι εμείς που υπογράφουμε τούτη τη διακήρυξη θεωρούμε πως η επανίδρυση του σχολείου είναι πάνω απ' όλα ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης. Αδειάζοντας τα προγράμματα διδασκαλίας από το περιεχόμενό τους, χαμηλώνοντας τις προσδοκίες, αποπροσανατολίζοντας τους εκπαιδευτικούς με αλλεπάλληλες μεταρρυθμίσεις, καταλήξαμε να έχουμε μια άνευ προηγουμένου κοινωνική αναπαραγωγή με βάση την καταγωγή και το εισόδημα: Οι μη προνομιούχες ή μη γαλλόφωνες οικογένειες πλήττονται περισσότερο απ' όλες όταν το σχολείο δεν διδάσκει πια ό,τι οφείλει και η ευθύνη της διδασκαλίας επαφίεται στις οικογένειες ή τα ιδιαίτερα μαθήματα και τα φροντιστήρια.

- Θα επιτρέψουμε λοιπόν στο σχολείο να εγκαταλείψει την παιδαγωγική του αποστολή υποκαθιστώντας το με επ' αμοιβή υπηρεσίες;

- Θέλουμε να καταργήσουμε τον ρόλο του σχολείου στην κοινωνική κινητικότητα;

- Αποδεχόμαστε να εισέλθουμε σε μια περίοδο νέου σκοταδισμού;

Εμείς τα αρνούμαστε αυτά, με όλες μας τις δυνάμεις.
Η υπόθεση που υποστηρίζουμε είναι διακομματική: Γκολικούς, σοσιαλιστές, κομμουνιστές, αντίπαλους της παγκοσμιοποίησης, χριστιανοδημοκράτες και φιλελεύθερους, πιστούς και αγνωστικιστές, εκπαιδευτικούς και γονείς, μας συνδέει όλους η αγάπη μας για το σχολείο και μια κοινή θέληση: η επανίδρυση του δημόσιου σχολείου, η μετάδοση πλούσιων, σταθερών, συνεκτικών γνώσεων και η αποκατάσταση της ελευθερίας των διδασκόντων.

20/4/07

(*) Ο Laurent Lafforgue είναι μαθηματικός· ο Marc Le Bris είναι δάσκαλος και διευθυντής σχολείου· ο Jean Pierre Demailly είναι μαθηματικός, καθηγητής πανεπιστημίου· ο Michel Delort είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Μαθηματικής Εταιρείας, και ο Frederic Guillaud είναι φιλόσοφος. Για περισσότερα, βλέπε refondation-ecole.net.

(Πηγή: «ΑΡΔΗΝ» ΑΠΡ-ΜΑΪ 2007)